

> Vervolg van pagina 15

hebben we gedaan." Niet iedere ondernemer zal er notie van nemen, is zijn verwachting. Wel zal het bijdragen aan het vellen van een meer gefundeerd oordeel over het schap, meer dan in het verleden door ondernemers werd gedaan. De draagvlaktoets in 2011 ziet hij daarom met vertrouwen tegemoet.

Politieke draagvlak minder belangrijk

De PT-voorzitter hoopt en verwacht met het duidelijk neerzetten van het schap en zijn functie via de toekomstagenda, de achterban te overtuigen van nut en noodzaak van het PT. Maar hoe zit het met de politiek? De grote winnaar van de verkiezingen, de VVD, pleit in zijn verkiezingsprogramma immers voor afschaffing van schappen. En de laatste motie in de Tweede Kamer in 2009, die dezelfde strekking had, kon op steun rekenen van VVD, SP, PVV, GroenLinks, D66 en TON. Inmiddels goed voor een Kamermeerderheid. „Ik heb zo mijn zorgen over een nieuw kabinet, maar dan om andere redenen dan de toekomst van pbo's", zegt Joustra, die ook een VVD-coryfee is. „Het PT heeft een koers voor de toekomst uitgezet, los van welk kabinet dan ook. Daarover mogen en kunnen heffingbetalers hun oordeel geven. Zij zijn bepalend. Dat oordeel verkies ik vele malen boven die van de politiek." <

Mening

Dick Hylkema, LTO Glaskracht Nederland:

'Ondernemers hebben aan twee letters genoeg: PT'

FOTO: FERRY NOORDAM

„Er is veel onwetendheid over wat er allemaal voor de sector gedaan wordt via het Productschap Tuinbouw. Dus het hele traject van de toekomstverkenning en draagvlaktoets is daarom nuttig. Ondernemers realiseren zich dan wat er allemaal wegvalt zonder een PT. Zonder het Productschap wordt het gat tussen individuele bedrijven en het oplossen van sectorvraagstukken uiterst groot en onoverbrugbaar." Dit is de mening van Dick Hylkema, namens LTO Glaskracht Nederland lid van het bestuur en dagelijks bestuur van het PT. Volgens hem hoeven vrij ondernemerschap en een publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie (pbo) als het PT elkaar niet te bijten. „De tuinbouw kenmerkt

zich nog steeds als een sector met een groot aantal bedrijven die ook nog eens vaak vergelijkbare producten maken. In zo'n situatie is het belangrijk dat onderwerpen collectief worden opgepakt als het in het belang van de sector en in het algemeen belang is. Dan mogen we in ons handen knijpen dat we een pbo-instrument achter de hand hebben", zegt Hylkema. Wanneer volgend jaar de PT-draagvlaktoets wordt gehouden, hoopt hij dat de meerderheid van de achterban hiervan doordrongen is. De toekomstagenda bevat volgens Hylkema relevante thema's voor de bedrijfstak waarin de juiste keuzes worden gemaakt. Het zijn activiteiten die bedrijven niet individueel financieren en

die een gezamenlijk belang dienen. „Zonder de publieke structuur van het PT zou dat voor een groot deel stil vallen omdat het privaat niet van de grond komt. De kosten zijn voor een kleinere groep dan veel te hoog, terwijl de opbrengsten of besparingen voor iedereen beschikbaar komen", benadrukt Hylkema. Als voorbeelden noemt hij het zoeken naar alternatieven voor bepaalde gewasbeschermingsmiddelen, het teelttechnisch onderzoek of het maken van algemene consumentgerichte reclame.

Eigen wetten

Hylkema is blij dat de term 'eigen overheid' van tafel is. „Op zich is het juist dat met het Productschap de sector de mogelijkheid heeft zijn eigen wetten te maken, net als een overheid. Veel ondernemers zullen de vergelijking echter toch negatief opvatten. Het gevoel bij telers is immers dat de overheid het ondernemerschap eerder beperkt, terwijl het Productschap het ondernemen juist versterkt. De bestaande term publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie dekt de lading veel beter. En ondernemers zelf hebben aan twee letters voldoende: PT."

Mening

Huib Tonies, woordvoerder NVAF:

'Collectiviteit in de tuinbouw is afge

FOTO: FERRY NOORDAM

„Collectiviteit in de tuinbouw klinkt sympathiek, maar dat is het niet. Het is afgedwongen solidariteit", verwoordt Huib Tonies het standpunt van de Nieuwe Vrije Agrarische Federatie (NVAF). Deze organisatie, opgericht in 2004, is fel gekant tegen product- en bedrijfsschappen. Tonies geeft toe dat collectiviteit in de jaren vijftig nog redelijk werkte, toen er veel kleine bedrijven waren die afzonderlijk weinig konden doen. Anno 2010 vindt hij dit geheel anders liggen. „Collectieve reclame heeft massaproductie gecreëerd met lage inkomsten tot gevolg. Collectief onderzoek, waar honderden miljoenen aan zijn besteed, levert geen voorsprong op. De uitkomsten zijn openbaar en onze buitenlandse concurrenten doen er hun voordeel mee. Collectief speelt vóór- en tegenstanders tegen elkaar uit, terwijl samenwerking noodzakelijk is", aldus Tonies. De NVAF-woordvoerder is het ook niet

te doen, terwijl die er toch verplicht aan moeten mee betalen. Collectiviteit dwingt innovatieve bedrijven uit te wijken naar het buitenland, waar ze zich wel kunnen onderscheiden. Nederland is zijn positie als tuinbouwcentrum aan het verliezen. Het collectief moet worden losgelaten voor het te laat is."

Veel mooie woorden, weinig perspectief

Over de PT-toekomstagenda heeft Tonies weinig goede woorden over: „De toekomstagenda staat vol mooie woorden maar zonder perspectief voor de bedrijven. Het zijn puur theoretische modellen. Het biedt bedrijven geen toekomst, maar houdt slechts de organisaties rondom PT, én het PT zelf in stand. Het Productschap schrijft over zijn unieke positie. Een begrijpelijk standpunt wanneer er jaarlijks ongeveer € 80 miljoen aan heffingen binnenstroomt. Dit enorme bedrag wordt door een handjevol bestuurders aan allerlei zaken uitgegeven. Dit is al tientallen jaren aan de gang zonder dat er wordt gekeken welke rendementen het de bedrijven oplevert. Het is triest te constateren dat het PT geen structurele welvaart heeft gebracht. Het schrijft dat de bedrijven centraal staan, maar in economisch moeilijke tijden wil het de gigantische reservepot van € 100

en." doorn in het etalers en vooral geen zeggingsbesteding van nlangs door het PT voorgestelde methode om ongeorganiseerden via een Tuinbouw Inspraak Panel te laten stemmen, was slechts een test. De resultaten van dit panel worden niet gebruikt in de besluitvorming en hebben geen enkele status. „Heffingbetalers moeten betalen en verder zwijgen. Brancheorganisaties, dragende organisaties van het PT, hebben steeds minder leden, waardoor hun rol als representant van bedrijven onhoudbaar wordt. Zo vertegenwoordigt LTO Noord Glaskracht slechts 40% van de bloemisterijtelers. En wordt de besluitvorming binnen het Productschap alsminder democratisch", aldus de criticaster. Het NVAF onderschrijft het PT-standpunt: 'privaat doen wat privaat kan'. Maar volgens de federatie doet het PT dat niet. „Voor marktinformatie en statistieken hebben we ze niet nodig. Evenmin voor plantgezondheid en fytosanitaire zaken, energie, water, bodem en bemesting. Ook werken in de tuinbouw is een private aangelegenheid. Kortom, wij zien voor het PT geen toekomst", zegt Tonies. NVAF heeft er alle vertrouwen in dat bedrijven individueel, of samen met anderen capabel genoeg zijn om zaken ten uitvoer te brengen. Sectoren komen daarmee op een hoger niveau waarvan andere bedrijven mogen meeprofiteren.

Retour Wilma vdL

Samenvatting

Voor de een is de toekomstagenda van het Productschap Tuinbouw oude wijn in nieuwe zakken, voor de ander een helder document waarop heffingbetalers in 2011 via een draagvlaktoets kunnen bepalen of het PT bestaansrecht heeft. Duidelijk is dat over de toekomst van het PT het laatste woord nog niet is gezegd.

Mening

Meiny Prins, directeur Priva:

'Nederland is toe aan bestuurlijke innovatie'

FOTO: PRIVA

Als directeur van een toeleverancier heeft Meiny Prins van Priva geen directe betrokkenheid bij de productschappen. Als zakenvrouw van 2009 heeft ze wel kijk op ondernemerschap. Vanwege dat thema en duurzame innovatie en economische clusters is ze betrokken geweest bij het schrijven van het VVD-verkiezingsprogramma. In het programma is opgenomen dat schappen moeten verdwijnen.

Dus ze kan een zinnige bijdrage leveren aan de discussie over de toekomst van het Productschap Tuinbouw. De grootste innovatie die Nederland op dit moment volgens Prins nodig heeft is bestuurlijke innovatie. Niet door de ondernemer te vertellen waar die zich moet vestigen, hoe die moet innoveren of met wie die moet samenwerken. Een ondernemer zoekt hierin zijn eigen weg, gedreven door de markt. „Toeleveranciers hebben baat bij een gezonde sector. En ook wij voelen

op dit moment de ernstige problemen binnen onze sector, met name in Nederland. Problemen die zowel naar mijn persoonlijke mening als die van vele anderen, te maken hebben met de enorme versnippering en bestuurlijke complexiteit in de tuinbouw. En het zijn juist bestaande structuren die het huidige systeem in stand houden met als gevolg een enorme afzetcrisis. We kunnen alleen als een sterk cluster uit deze crisis komen als we niet bang zijn om juist de bestaande structuren te doorbreken. Iets afschaffen

is nooit een doel op zich, maar moet vooral het gevolg zijn van veranderende marktomstandigheden."

Voorlopers en volgers

Zo gelooft Prins niet in de term 'freeriders'. „Dit klinkt als een excuus om goed te praten dat iedereen een financiële bijdrage dient te leveren. Of de ondernemer daar nu wel of geen belang bij heeft. Ik geloof wel in voorlopers en volgers. Dit fenomeen vind je in iedere sector en wordt gedreven vanuit de strategie van

de ondernemer zelf. Een sterk economisch cluster kenmerkt zich door de innovatiekracht en de naam van een aantal vooruitstrevende bedrijven." Prins wijst er verder op dat ieder economisch cluster een branchevereniging heeft, zoals Bouwend Nederland en FME dat is voor de technologische industrie. Ze brengen onder meer de belangen van haar leden op de politieke agenda. En hebben hun bestaansrecht ruimschoots bewezen op vrijwillige bijdrage van leden.